



مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد



۲۰۲۴/۰۳/۰۲

پوهاند نصرالله ستانکزی

## برگ های از تاریخ حقوق افغانستان (قسمت شانزدهم)

### معاهدات بین المللی حقوق اطفال و الحاق افغانستان به آن ها

یکی از منابع عمده اصلی حقوق بین الملل معاهدات (International treaties) است و منبع عبارت از دریافت عواملی اند که یک پدیده بر اساس آن به میان می آید .

در علم حقوق در کنار آن که در کل دارای منابع اصلی و فرعی می باشد ؛ امروزه هر علم حقوق و حتی هر تخصص آن نیز دارای منابع اصلی و فرعی می باشد . چنانی که حقوق بین الملل نیز دارای منابع اصلی ( معاهدات بین المللی و عرف بین المللی ) و فرعی ( اصول عمومی علم حقوق ، رویه قضایی و دکترین ) است .

یکی از مباحث جدی از نظر علمی و یکی از تخصص های اختصاصی حقوق ؛ هم از نظر تیوری و هم از نظر عملی در حقوق بین المللی معاصر را حقوق اطفال تشکیل می دهد ، که اینک در سال روان میلادی (۲۰۲۴) یک قرن از قانونگذاری آن در عرصه بین المللی می گذرد .

حقوق اطفال نیز در حقوق بین الملل دارای منابع اصلی که مشمول معاهدات و عرف بین المللی می شود و منابع فرعی می باشد .

که اینک در ذیل به یک نوع از این منابع که عبارت از معاهدات بین المللی می باشد را که طی یک قرن در این عرصه نافذ گردیده را اختصاراً به شناسایی می گیریم .

نخستین اقدام بین المللی در مورد محافظت اطفال در سال ۱۹۲۴، میلادی در چارچوب یک سلسله قواعد در جامعه ملل مطرح گردید؛ این اقدام بین المللی تحت عنوان اعلامیه جینوا به منظور حفظ مصونیت اطفال در معرض خطر و حمایت آن ها صادر گردید. اعلامیه مذکور پنج ماده داشت که توسط یک سازمان غیر دولتی پیشنهاد گردیده و جامعه ملل آن را تصویب نمود . با وجود صدور آن اعلامیه که هنوز در مراحل اولیه اجرا خود قرار داشت با آغاز جنگ جهانی دوم (۱۹۳۹ - ۱۹۴۵) ؛ علاوه بر این اعلامیه سایر حقوق طبیعی و اساسی طفل به شدت نقض شد ؛ و هزاران طفل مانند هر جنگ دیگر از حقوق اساسی شان مانند حق حیات ، حق آموزش ، حق داشتن خانواده، حق صحت و ده ها حق دیگر محروم شدند و بد تر ازان که در دوران جنگ اطفال به نیرو های مسلح دول شامل جذب و هم چنان مورد تجاوزات متعدد شدیدتر گرفتند .

نا گفته نه ماند از آن جایکه افغانستان در سال ۱۹۳۳ میلادی عضویت جامعه ملل را کسب نمود ؛ به طور اتوماتیک جزی از کشور های قبول کننده آن اعلامیه شناخته شد .

سند بین المللی دیگری که بعد از ختم جنگ جهانی اول در سال ۱۹۱۹ از سوی سازمان بین المللی کار به تصویب رسید کنوانسیون منع استخدام اطفال در تمامی صنایع که خطر مسمومیت ناشی از سرب بود. در این کنوانسیون حداقل مدت کار میز پیش بینی گردیده بود. افغانستان کنوانسیون منع استخدام اطفال در تمامی صنایع که خطر مسمومیت ناشی از سرب را دارد؛ را پذیرفته است.

پس از جنگ جهانی دوم و تاسیس ملل متحد در سال ۱۹۴۵ میلادی، در سال بعدی تاسیس آن (۱۹۴۶) صندوق حمایه اطفال ملل متحد (یونیسف) در چارچوب آن سازمان به فعالیت آغاز نمود. ناگفته نماند که خود منشور ملل متحد که در ۱۱۱ ماده می باشد بر تامین حقوق بنیادی بشری تاکید می ورزد. افغانستان به مثابه عضو ملل متحد؛ عضویت این صندوق را دارا بوده و از مزایای همکاری این صندوق تا حال بهره ور است.

در ده دسامبر سال ۱۹۴۸ میلادی مجمع عمومی ملل متحد اعلامیه جهانی حقوق بشر را در یک مقدمه و ۳۰ ماده به تصویب رسانید که در این اعلامیه بر حقوق بنیادین بشری حقوق طفل تاکید بعمل آمده است. افغانستان از جمله کشور های نخستین است که این اعلامیه را پذیرفته است.

در سال ۱۹۴۹ میلادی کنوانسیون های چارگانه جنیوا در مورد قواعد حقوق بشر دوستانه نافذ گردید. در این کنوانسیون ها بر رعایت حقوق اطفال در دوران جنگ ها منازعات مسلحانه تاکید گردیده است. افغانستان این کنوانسیون ها را در سال ۱۹۵۶ تصویب نموده و پروتوکول های دو گانه آن را در سال ۲۰۰۹ میلادی پذیرفته است.

به همین منوال در سال ۱۹۵۹ میلادی ملل متحد سند بین المللی را تحت عنوان اعلامیه حقوق کودک؛ در یک مقدمه و ده ماده تصویب نموده و از دول عضو خواست تا با رعایت آن اعلامیه بپردازند، اما باید خاطر نشان ساخت که این سند از جمله اسناد بین المللی حقوق بشری است که تطبیق آن جنبه الزامی مطلق ندارد.

همچنان افغانستان از جمله کشور های تصویب کننده این اعلامیه می باشد.

در سال ۱۹۵۹ میلادی مجمع عمومی ملل متحد اعلامیه حقوق طفل را تصویب نمود؛ در این اعلامیه در کنار سایر حقوق بنیادین اطفال بر حقوق آموزش؛ سپورت، صحت و محیط زیست سالم تاکید بعمل آمده که افغانستان نیز در زمان تصویب آن رأی مثبت استعمال نموده است.

هم چنان در سال ۱۹۶۶ ملل متحد با تصویب میثاق های حقوق مدنی و سیاسی و اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی؛ در ضمن تاکید بر حقوق بنیادین بشری مکلفیت های اعضای جامعه بین المللی را نیز به شمول حقوق طفل مشخص نمود.

افغانستان به عضویت کنوانسیون حقوق مدنی و سیاسی در جنوری سال ۱۹۸۳ مبادرت ورزید؛ و عضویت کنوانسیون حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ملل متحد را نیز کسب نموده است.

سازمان بین المللی کار در سال ۱۹۷۴ کنوانسیون شماره ۱۳۸ را تصویب نمود که به موجب حداقل سن کار را هجده سال با حفظ آن که به صحت و سلامت کارکنان آسیب نرسد، را تعیین نمود.

در سال ۱۹۷۴ میلادی شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد اعلامیه حمایت از زنان و کودکان در شرایط منازعات مسلحانه و اضطراری را در یک مقدمه و چار بخش صادر نمود.

کنوانسیون بدترین کار کودکان در سال ۱۹۹۹ میلادی توسط سازمان بین المللی کار به تصویب رسید و افغانستان از جمله اعضای آن است. بر مبنای نصوص این کنوانسیون اشکال بدترین کار کودکان عبارتند از: هر

شکل بردگی یا اقدامشبه بردگی ، فروش کودکان و قاچاق آن ها به منظور کار کردن به دور از خانواده، بیگار به منظور رفع دین قیم طفل ، تجارت طفل به منظور سوء استفاده جنسی ، استخدام طفل برای اعمال جرمی ، استفاده نظامی کودک ، کار های در زیر سطح زمین ، کار شبانه ، کار ها با ماشین آلات ثقیل و کار دوامدار از نظر زمان کار . این کنوانسیون در طول تاریخ سازمان بین المللی کار برای تامین حق کار اطفال اقدام خیلی مثبت و جسورانه تلقی می گردد .

و در نهایت امر ملل متحد موفق گردید کنوانسیون حقوق طفل را در یک مقدمه ، سه بخش و ۵۴ ماده در ۲۰ نوامبر سال ۱۹۸۹ میلادی تصویب نماید .

تصویب این کنوانسیون از این لحاظ حایز اهمیت است که در نخست تمامی موارد حقوق طفل و مکلفین حمایت از این حقوق به وضوح در آن مسجل گردیده ، و در گام دوم این کنوانسیون زمینه قانونگذاری سایر اسناد مرتبط به حقوق طفل را هموار نمود ؛ چنان که وضع و انفاذ سه پروتوکول مربوط به این کنوانسیون مبین این ادعا است .

ارسوی دیگر این کنوانسیون که از سوی تعداد کثیری از کشور ها به شمول افغانستان به رسمیت شناخته شده، به عنوان مبنا حقوقی برای مطالعه چگونگی حقوق طفل در عرصه ملی و بین المللی شناخته می شود . افغانستان از سال ۱۹۹۴ میلادی با حفظ «حق شرط» احکامغایر دین اسلام عضویت این کنوانسیون را دارد .

طوری که در بالا تذکر به عمل آمد این کنوانسیون دارای پروتوکول های نیز می باشند ؛ که عبارتند از :

۱ - پروتوکول اختیاری کنوانسیون حقوق طفل در باره خرید و فروش ، فحشا و پورنوگرافی ( pornography ) اطفال که در ۲۵ ماه می سال ۲۰۰۰ میلادی به تصویب رسیده است . این پروتوکول داری یک سرآغاز و ۱۷ ماده می باشد.

۲ - پروتوکول اختیاری کنوانسیون حقوق طفل مرتبط به به کارگیری اطفال در مخاصمات مسلحانه : این پروتوکول نیز هم زمان با پروتوکول قبلی در ۲۵ می سال ۲۰۰۰ در یک سر آغاز و ۱۳ ماده به تصویب رسید .

۳ - پروتوکول اختیاری حقوق طفل در باره آیین مکاتبات : ( corespondents ) این پروتوکول در ۱۹ دسامبر سال ۲۰۱۱ میلادی در یک سرآغاز ، چار بخش و ۲۴ ماده به تصویب رسید .

این پروتوکول به طفل حق دسترسی از طریق مکاتبات به عدالت و انصاف را آماده می سازد . چنان که در قسمتی از مقدمه این پروتوکول می خوانیم : « با در نظر داشتن این که این پروتوکول با تقویت و تکمیل ساز و کار های ملی و منطقه ای به کودکان اجازه می دهد برای نقض حقوق شان شکایت ثبت کنند.»

کنوانسیون بدترین کار کودکان در سال ۱۹۹۹ میلادی توسط سازمان بین المللی کار به تصویب رسید و افغانستان از جمله اعضای آن است. بر مبنای نصوص این کنوانسیون اشکال بدترین کار کودکان عبارتند از : هر شکل بردگی یا اقدامشبه بردگی ، فروش کودکان و قاچاق آن ها به منظور کار کردن به دور از خانواده، بیگار به منظور رفع دین قیم طفل ، تجارت طفل به منظور سوء استفاده جنسی ، استخدام طفل برای اعمال جرمی ، استفاده نظامی کودک ، کار های در زیر سطح زمین ، کار شبانه ، کار ها با ماشین آلات ثقیل و کار دوامدار از نظر زمان کار . این کنوانسیون در طول تاریخ سازمان بین المللی کار برای تامین حق کار اطفال اقدام خیلی مثبت و جسورانه تلقی می گردد .

و در نهایت امر ملل متحد موفق گردید کنوانسیون حقوق طفل را در یک مقدمه ، سه بخش و ۵۴ ماده در ۲۰ نوامبر سال ۱۹۸۹ میلادی تصویب نماید .

تصویب این کنوانسیون از این لحاظ حایز اهمیت است که در نخست تمامی موارد حقوق طفل و مکلفین حمایت از این حقوق به وضوح در آن مسجل گردیده ، و در گام دوم این کنوانسیون زمینه قانونگذاری سایر اسناد مرتبط به حقوق طفل را هموار نمود ؛ چنان که وضع و انفاذ سه پروتوکول مربوط به این کنوانسیون مبین این ادعا است .

از سوی دیگر این کنوانسیون که از سوی تعداد کثیری از کشور ها به شمول افغانستان به رسمیت شناخته شده ، به عنوان مبنا حقوقی برای مطالعه چگونگی حقوق طفل در عرصه ملی و بین المللی شناخته می شود .

افغانستان از سال ۱۹۹۴ میلادی با حفظ «حق شرط» احکامغایر دین اسلام عضویت این کنوانسیون را دارد .

طوری که در بالا تذکر به عمل آمد این کنوانسیون دارای پروتوکول های نیز می باشند ؛ که عبارتند از :

۱ - پروتوکول اختیاری کنوانسیون حقوق طفل در باره خرید و فروش ، فحشا و پورنوگرافی ( pornography ) اطفال که در ۲۵ ماه می سال ۲۰۰۰ میلادی به تصویب رسیده است . این پروتوکول داری یک سرآغاز و ۱۷ ماده می باشد.

۲ - پروتوکول اختیاری کنوانسیون حقوق طفل مرتبط به به کارگیری اطفال در مخاصمات مسلحانه : این پروتوکول نیز هم زمان با پروتوکول قبلی در ۲۵ می سال ۲۰۰۰ در یک سر آغاز و ۱۳ ماده به تصویب رسید .

۳ - پروتوکول اختیاری حقوق طفل در باره آیین مکاتبات : ( corespondents ) این پروتوکول در ۱۹ دسامبر سال ۲۰۱۱ میلادی در یک سرآغاز ، چار بخش و ۲۴ ماده به تصویب رسید .

این پروتوکول به طفل حق دسترسی از طریق مکاتبات به عدالت و انصاف را آماده می سازد . چنان که در قسمتی از مقدمه این پروتوکول می خوانیم : « با در نظر داشتن این که این پروتوکول با تقویت و تکمیل ساز و کار های ملی و منطقه ای به کودکان اجازه می دهد برای نقض حقوق شان شکایت ثبت کنند.»